

PROJEKTBEKRIVELSE

Nationalt videntcenter for historie- og kulturarvsformidling

Fortiden i øjenhøjde med nutiden
- fra rune til digital videndeling

Indhold

Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling	3
Formålet med Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling	4
Baggrund	6
Historie og kulturarv	6
Kulturel kompetence som international konkurrenceparameter	6
Danmarks innovation skal fremtidssikres af lige dele teknologi og kulturel kompetence	7
Organisation	7
Videncentrets arbejdsopgaver	8
Dokumentation	8
Udvikling og praksisnær forskning	8
Laboratorier og eksperimenter	8
Tænketank	9
Formidling	9
Økonomi	9
Samarbejdspartnere	11
Placering	11

Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling

Reformen af folkeskolen, som blev vedtaget juni 2013, skal styrke elevernes læring og skolens faglige niveau. Det skal blandt andet ske igennem bedre og mere varieret undervisning og nye undervisningsformer.

I forbindelse hermed etableres et videncenter for historie- og kulturarvsformidling. Det Nationale Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling har fokus på viden om og forståelse af historie og kulturarv som en forudsætning for menneskers identitet og deltagelse i samfundslivet. Videncentrets aktiviteter er rettet mod grundskole, dagtilbud og ungdomsuddannelser. Målet er at styrke børns og unges viden og forståelse af, at historie og kulturarv har betydning for samfundsudvikling, hverdagsliv og værdigrundlag, og at denne forståelse kan bruges som middel til at tage bestik af deres fremtidsmuligheder. Centrets projekter skal således bidrage til at realisere intentionen i folkeskolereformen om, at børn og unge bliver godt rustet til deres fremtidige liv som samfundsborgere i Danmark. Videncentret skal skabe overblik over og styrke formidlingen af historie og kulturarv, som den foregår i dagtilbud, skole, uddannelser, ved museer og oplevelses-centre samt i kultur og medier i Danmark.

Videncentrets opgave bliver at videreudvikle grundlaget for formidling og undervisning i historie og kulturarv og skabe ny viden om, hvordan og på hvilke nye måder historie og kulturarv kan formidles. Videncentret skal bidrage til at videreudvikle eksisterende læremidler og undervis-

ningsmetoder – samt udvikle nye, som fremmer innovative, effektive læreprocesser med henblik på at styrke fagligheden. Det skal blandt andet ske gennem øget brug af IT og digitale løsninger. Derudover skal centret understøtte folkeskolereformens mål og intentioner og bl.a. bidrage til at understøtte reformens fokus på motion, bevægelse og den åbne skole. Centret sætter fokus på inddragelse af miljøer uden for skolen som læringsrum og skal i det hele taget bidrage til praksis- og handlingsorienteret undervisning. Videncentret skal indsamle og systematisere, hvordan formidlingen af historie og kulturarv foregår i praksis. Med afsæt i indsigt om børns og unges varierede forståelser og forudsætninger kan videncentret – i samarbejde med andre aktører - initiere, planlægge, gennemføre og/eller evaluere udviklings- og forskningsprojekter, der kvalificerer formidling, læring og brug af historie og kulturarv i forskellige kontekster. Med specifikt sigte på undervisning kan videncentret derfor bidrage til udvikling af viden og didaktik inden for kulturfag som fx historie, samfundsfag, design, og billedkunst. Det kan også udvikle måder at håndtere de udfordringer, som folkeskolereformen og de nye læreplaner stiller til undervisning og læring i grundskolen. Det skal ske med inspiration fra og i samarbejde med nationale og internationale projekter og netværk. Desuden skal videncentret medvirke til at udvikle rammer, der kan styrke sammenhænge og progression fra dagtilbud over grundskole til ungdomsuddannelser.

Formålet med Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling

Formålet er at fremme primært børn og unges (2-18 år) – men også den øvrige befolknings – viden om og forståelse af, at historie og kulturarv har betydning for samfundsudvikling, hverdagsliv, værdigrundlag og dermed forståelsen af det moderne samfund. Og at denne viden og forståelse kan styrke børns og unges kompetencer til at vurdere deres fremtidsmuligheder, valg og handlinger. Centret skal styrke netværk af forsknings-, formidlings- og uddannelsesinstitutioner, ministerier, kommuner og skoler, regioner, museer, historiske værksteder og oplevelsescentre, organisationer og relevante virksomheder.

Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling skal skabe overblik over eksisterende viden fra national og international forskning om formidling af og undervisning i historie og kulturarv med henblik på at styrke den pædagogiske og didaktiske formidling af historie og kulturarv.

Formålet er:

- at styrke den faglige kvalitet i formidlingen af historie og kulturarv
- at alle børn og unge styrker deres viden om, hvordan og med hvilken betydning historie og kultur opstår, omdannes, udvikler sig og bruges
- at øge den enkeltes forudsætninger for at bruge historie og kulturarv til at forstå sig selv og de fællesskaber, man tilhører og for at deltage i et demokratisk samfund

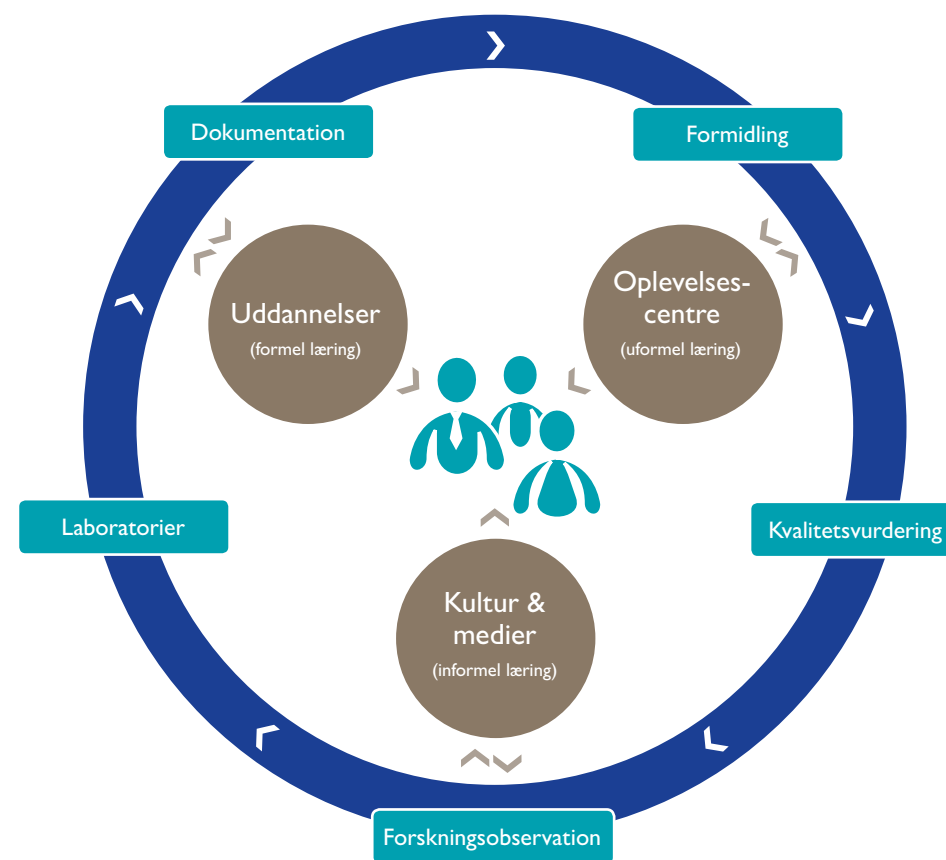
Videncentrets arbejde skal bidrage til med afsæt i viden om historie og kulturarv :

- at styrke børns og unges forståelse af det moderne samfund
- at øge interesse og forståelse for den betydning historie og kulturarv har for udvikling af samfund lokalt, regionalt, nationalt og globalt
- at udnytte historie og kulturarv til fremme af offentlig og privat innovation
- i et anvendelsesorienteret og praksisnært perspektiv at styrke kvalitet og relevans i læremidler, undervisning og formidling af historie og kulturarv i historie, samfundsfag, design, billedkunst og andre fag hvor historie og kulturarv kan indgå
- at skabe overblik over eksisterende tilbud og bidrage med inspiration til, hvorledes eksisterende tilbud kan anvendes og videreudvikles.

Videncentret skal arbejde med henblik på:

- at styrke pædagogers handlemuligheder og motivation for at arbejde med historie og kulturarv i dagtilbud
- at styrke læreres undervisning i grundskoler og ungdomsuddannelser
- udvikle moduler i grunduddannelser (lærer- og pædagoguddannelsen) og efter- og videreuddannelses tilbud for især lærere og pædagoger
- at styrke og støtte historie- og kulturarvsformidlere, der arbejder med børn og unge på museer, i oplevelsescentre og i andre formidlingsarenaer

- at understøtte og tage initiativ til udvikling og fornyelse af både undervisning og anden historie- og kulturarvsformidling; herunder at
 - udnytte anvendelsen af it og digitale værktøjers potentialer til varierende formidlingsformer og forskellige måder at lære på
 - styrke brugen af motion og bevægelse
 - tænke i "outdoorlearning" og andre alternative læringsmiljøer
- formidle erfaringer fra uddannelsespraksis, museer, skoletjenester, oplevelsescentre og forskning m.fl.
- opbygge netværk mellem pædagoger i dagtilbud, undervisere, uddannelses- og vidensinstitutioner og læringsmiljøer på museer, oplevelsescentre og virksomheder

Centret skal styrke netværk af forsknings-, formidlings- og uddannelsesinstitutioner, ministerier, kommuner, regioner, museer, historiske værksteder og oplevelsescentre, organisationer og relevante virksomheder.

Baggrund

Historie og kulturarv

Der eksisterer en række forskellige gyldige opfat-
telser af begreberne historie og kulturarv.

En bred og almen definition af historie lyder: Hi-
storie er tolkninger af kontinuitet og forandringer
i menneskers samfundsmæssige liv. Kulturarv er
kulturelle elementer, som anses for at være med
til at danne en fælles forståelsesramme, mentalitet,
tydningsmønstre, erindringer; værdigrundlag osv.,
for grupper af mennesker. Kulturarv forstås som
kulturelle elementer, som samfund eller grupper
anerkender og bruger (bevidst eller ubevidst)
som en del af den kulturelle arv. De elementer
kan være materielle, fx monumenter, byrum og
kulturlandskab. De kan være immaterielle, dvs.
praksisser (fx omgangsformer eller traditioner),
repræsentationer, udtryk, viden og færdigheder.

Vi bruger historie og kultur til at forstå, hvorfor
verden er blevet, som den er – og dermed til at
forklare forhold og fænomener i det nære liv og i
samfundet (regionalt, nationalt og globalt).
At bruge historie og kultur reflekteret er en
væsentlig dimension i almen dannelse, som be-
tegnes kultur-historisk dannelse, dvs. udviklingen
af kompetencer til at forstå sig selv som født ind
i en kulturel tradition med værdier, livsansku-
elser, normer, adfærdsmønstre, forventninger og
omverdensforståelser, som ikke er absolutte og
uforanderlige, men heller ikke vilkårlige. At bruge
historie og kultur øger forståelsen af relationer
mellem individ og fællesskab og udvikler evnen
og viljen til aktiv deltagelse i fællesskaber, og
derved styrkes den enkeltes demokratiske og
politiske dannelse.

Vi møder historie og kulturarv i forskellige kontekster:

- Formelle (fx planlagt undervisning og læring i
dagtilbud og skoler)
- Uformelle (fx besøg på museer og oplevel-
sescentre, der ikke er direkte tilrettelagt mhp.
undervisning)
- Informelle¹ (livsverden, omgivende miljø,
arbejdsmarkedet, kulturlivet, massemedier og
andre "rum" og "møder")

Centret vil være fokuseret på formidling i de tre
ovennævnte kontekster og rette fokus på, at for-
midlingen retter sig mod læring – ikke oplevelser
alene.

Kulturel kompetence som internatio- nal konkurrenceparameter

I et demokratisk samfund er kompetencer som
fleksibilitet og social ansvarlighed centrale. Sam-
men med evner til at samarbejde, personlige
kompetencer i forhold til at tage ansvar, initiativ,
se mening og sammenhænge, samt vores evne til
at lære nyt og nytænke har disse kompetencer et
stort potentiale for Danmarks konkurrenceevne
i international sammenhæng.

Det er sådanne kompetencer, som sammen med
faglig viden er grundlaget for innovation og den
konkurrenceevne, som findes i moderne virksom-
heder, der som lærende organisationer konstant
forny og udvikler sig. Det gør dem i stand til at
opfange kulturelle og samfundsmæssige strømning-
er, der omsættes til produkter og serviceydelser.

¹ Med informel læring forstås de spontane, ustrukturerede (ikke planlagte) læreproces-
ser, der sker uden for dagtilbud og skolers forløb og museers og oplevelsescentres
tilrettelagte formidling, fx hjemme, under leg, på rejser

Danmarks innovation skal fremtids- sikres af lige dele teknologi og kulturel kompetence

I lyset af en global konkurrence har det længe
været opfattelsen, at Danmark skal udvikle sin
konkurrenceevne gennem videnarbejdspladser
og dermed produkter og serviceydelser, der er
videnbaserede. Det forudsætter et generelt højt
fagligt niveau primært på det naturvidenskabelige
område. Men det er i kombinationen mellem na-
turvidenskaben (naturfag, teknologi og sundhed),
historie og kulturarv, vi som nation har en styrke
i den globale konkurrence fra blandt andet Øst-
europa og de asiatiske lande. Vi skal med andre ord
kombinere de hårde kompetencer med de bløde
for at fremme innovation og konkurrenceevne.

Danmark har overordnet set to store og sam-
menhængende uddannelsesmæssige udfor-
dringer, som en både kulturelt og økonomisk
konkurrencedygtig nation. Dels rekruttering til
de naturvidenskabelige og tekniske uddannelser
og dels styrkelse af identiteten i en stadig mere
globaliseret verden. Der er de sidste par år taget
en række skridt til at styrke de naturvidenskabe-
lige fag og uddannelser. Det er blandt andet sket
igennem regeringens globaliseringsprogram.

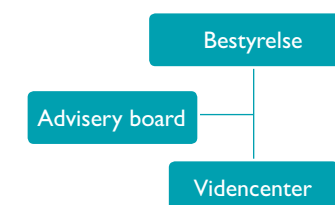
En af begrundelserne for at styrke de naturvi-
denskabelige fag i undervisningen har været den
bekymring, at mange unge primært ser uddan-
nelse som et identitetsskabende projekt, som
snarere går ud på at finde ud af "Hvem kan jeg
blive?", frem for "Hvad kan jeg blive?". En øget
bevidsthed om kulturarv og historisk identitet
kan medvirke til at styrke børns og unges forstå-
else af samspil og sammenhænge mellem de to
væsentlige spørgsmål.
Der er således behov for en sammenhængende
indsats for at formidle viden og udnytte styrker-

ne i vores historie og kulturarv i både formelle,
uformelle og informelle sammenhænge.

Organisation

Nationalt Videncentret for Historie- og Kul-
turarvsformidling er forankret hos University
College Lillebælt. Centret organiseres med en
bestyrelse som øverste myndighed. Bestyrelsen
får til opgave at sikre centrets økonomi, som
muliggør en løbende finansiering af centrets akti-
viteter ved den fireårige støtteperiodes udløb.
Der tilknyttes et rådgivende organ (Advisory
Board) til Nationalt Videncentret for Historie- og
Kulturarvsformidling. Dette Advisory Board har
til formål at understøtte, rådgive og inspirere
bestyrelsen og centret i at realisere centrets
mål. Derudover skal rådet rådgive om faglige og
didaktiske spørgsmål inden for centrets virke.
Advisory Board, som består af fag- og vidensper-
soner inkl. repræsentanter fra uddannelses- og
undervisningsministerierne, forventes at bestå af
10–15 personer.

Centerets daglige ledelse varetages af en center-
chef. Centerchefen refererer til chefen for Forsk-
ning og Innovation i University College Lillebælt.
Videncentret omfatter et antal faste medarbej-
dere, et antal fageksperter i forbindelse med
udviklingsprojekter samt et antal deltidsansatte
netværkskonsulenter, der sikrer bred videndeling
til gavn for og i samarbejde med dagtilbud, skoler,
museer og oplevelsescentre samt øvrige formid-
lere i hele landet.

Videncentrets arbejdsopgaver

Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling udarbejder i 1. kvartal 2014 en overordnet projektplan med en række indsatsfelter. Projektplanen skal være gældende for årene 2014 - 2017. Derudover udarbejdes årlige handlingsplaner med tilhørende milepæle. Projektplaner og handlingsplaner fremsendes til kommentering i uddannelses- og undervisningsministerierne forud for forelæggelse for Advisory Board, som kommer med anbefalinger forud for godkendelse i bestyrelsen. Derefter fremsendes projektplanen til endelig godkendelse i uddannelsesministeriet. Centret udarbejder en årlig status for centrets arbejde i forhold til realiseringen af målsætninger og succeskriterier eller milepæle, som ligeledes fremsendes til uddannelses- og undervisningsministerierne. Den fireårige projektplan vil indeholde overordnede bud på succeskriterier og samtidig komme med bud på målopfyldelse samt bud på, hvordan centret sikres videreførelse efter den fireårige opbygningsperiode. Succeskriterierne vil gælde dels konkrete aktiviteter, dels etableringen af et generelt fagligt overblik over feltet. Målopfyldelsen vil rette sit fokus på centrets formål og formulere konkrete mål på baggrund af dette.

Dokumentation

Videncentret skal stå for indsamling og systematisering af data vedrørende anvendt historie- og kulturarvsformidling i Danmark og Norden, men også i andre nabolande, med særlig fokus på materialernes anvendelse og målgrupper.

Eksempel:

- Etablering af en elektronisk platform for vidensopsamling og erfaringsudveksling vil skabe

en høj grad af tilgængelighed og stærke fortællinger, der kobler til lokale historiske miljøer.

Udvikling og praksisnær forskning

Videncentret skal indsamle danske og udenlandske erfaringer med feltet og vurdere deres relevans i dansk sammenhæng. Der forventes iværksat følgeevaluering i form af et ph.d.-projekt med fokus på videncentrets effekt ift. de formelle, uformelle og informelle læringsmiljøer for historie og kulturarvsformidling.

Laboratorier og eksperimenter

Videncentret skal iværksætte udviklingsprojekter, der bidrager til progression og sammenhængende undervisning på langs og tværs af uddannelsessystemet (fra dagtilbud over grundskole til ungdomsuddannelser) og i museer og kultur- og hverdagsliv (formelle, uformelle og informelle læringsmiljøer).

Eksempler:

- Undersøgelser af børns og unges forståelse og brug af tid og rum. På baggrund heraf initieres forsøg med at udvikle fremgangsmåder til formidling af historie og kulturarv, der tager hensyn til forudsætninger som børns og unges alder og modenhed.
- Eksperimenter med og vurdering af andre former for historie- og kulturformidling end skriftlige – herunder brug af it og digitale værktøjer, byrum og kulturlandskab. Fx indgår videncenteret i en række projekter i forbindelse med 200-året for folkeskolen.
- Eksperimenter med og udvikling af nye måder at undervise og lære om historie og kulturarv

med særligt sigte på at tilgodese elever, der har behov for særlige tilbud og/eller som af forskellige grunde ikke trives godt i skolen.

- Oprettelse af laboratoriemiljøer i samarbejde med to kommuner hvor der rettes fokus på forskellige formidlingsformer.
- I samarbejde med museer og andre uformelle læringsmiljøer eksperimenteres med, udvikles og vurderes forskellige former, metoder og midler til formidling af historie og kulturarv.
- I samarbejde med en forskningsinstitution iværksættes et ph.d.-projekt med fokus på digitale læremidler i historie- og kulturarvsformidling.

Tænk tank

Videncentret skal formulere strategier og policy for historie- og kulturarvsformidling for at imødekomme udfordringerne i det moderne samfund, bl.a. med sigte på at styrke børns og unges forståelse heraf.

Eksempler:

- På baggrund af data fra undersøgelser og udviklingsprojekter udarbejdes principper og forslag til form og indhold af læremidler, der kan anvendes i arbejdet med historie- og kulturarv.
- I samarbejde med uformelle læringsmiljøer videndeles og skitseres mulige udviklingsprojekter om, hvordan man i formidlingen af historie og kulturarv kan anvende og kvalificere sammenhænge mellem informel, uformel og formel læring.
- Der samarbejdes med museer og turisterhverv om at udvikle og inddrage læringsperspektivet inden for oplevelsesøkonomien - bl.a. gennem tilbud og attraktioner, der på engagerende og vedkommende vis udnytter potentialet i historie og kulturarv til i familien at skabe en kontinuerlig interesse for tilbud og attraktioner.

Formidling

Videncentret skal formidle viden til professionsudøvere, virksomheder, organisationer, politikere etc. gennem udgivelse af bøger og it-baserede materialer, rapporter, kurser, uddannelses- og konsulentvirksomhed.

Formidlingen sker i form af materialer, fysiske steder og møder og digitalt.

Eksempler:

- Der udvikles en hjemmeside, som er målrettet forskellige interessenter – fx netværk, pædagoger, lærere og forældre –, og indeholder overblik over relevante vidensportaler, museers hjemmesider m.m., og viser eksempler på dygtig formidling (f.eks. månedens "stjerneformidling") m.m.
- Der afholdes en årlig "Jelling"-formidlingskonference
- Der udgives et nyhedsbrev om historie- og kulturarvsformidling
- Der udarbejdes forslag til elementer til indhold i bekendtgørelser, læreplaner og studieordninger vedrørende formidling af historie og kulturarv i relevante uddannelser
- Kurser, efter- og videreuddannelsesforløb rettes mod pædagoger i dagtilbud, undervisere i grundskolen, erhvervs- og gymnasieuddannelserne, museumsformidlere, korte videregående uddannelser mv.
- Efter- og videreuddannelsesforløb for lærere, pædagoger og andre formidlere understøttes og udvikles. Herunder udvikles en formidleruddannelse, fx tilrettelagt som et eller flere specialiserings- eller fordybelsesmoduler på lærer- og pædagoguddannelserne.

Økonomi

Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling oprettes for en fireårig periode

med virkning fra januar 2014. Der er givet en statslig bevilling på 10 mio. kr. årligt i en fireårig periode, og derudover forventes en ekstern bevilling på 3.4 mio. kr. årligt.

Samarbejdspartnere

Centeret placeres på University College Lillebælt og oprettes med støtte fra Region Syddanmark og Vejle Kommune. Interessenter fra hele landet og fra nabolandene forventes at indgå i et tæt samarbejde med centret. Det er afgørende, at videncentret indgår i et bredt netværk, som kan sikre inspiration, udvikling og forankring af viden og aktiviteter. Oplagte samarbejdspartnere er netværk for skoletjenester, undervisningsministeriet, uddannelsesministeriet, professionshøjskoler, universiteter, museer, oplevelsescentre, kommuner, institutioner og andre videncentre, herunder Læremiddel.dk, Videncentre for frie skoler og Nationalt center for undervisning i Natur, Teknik og Sundhed.

Desuden tænkes en tæt kobling til lærer- og pædagoguddannelsen samt til efter- og videreuddannelse.

Placering

Nationalt Videncentre for Historie- og Kulturarvsformidling er placeret i Jelling, men er et nationalt videncentre med fokus på samarbejde med relevante aktører fra hele landet – og med fokus på, hvad der sker på området i verden omkring os – især i Norden og Nordeuropa. Centret vil derfor også indgå i relevante samarbejder med aktører fra disse lande.

Videncenter for historie- og kulturarvsformidling
Vejlevej 2, 7300 Jelling
Telefon 6318 3613
historieogkulturarv@ucl.dk

